

فصل ششم

شکوفایی استان کردستان

پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

درس چهاردهم: دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی

* تصاویر زیر چند نمونه از دستاوردهای انقلاب اسلامی در استان را نشان می‌دهد، در شهرستان محل زندگی شما دستاوردهای عمرانی انقلاب اسلامی چه بوده است؟

شکل ۱-۶- برخی از دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی در استان

انقلاب اسلامی ایران که در سال ۱۳۵۷ به پیروزی رسید، علاوه بر یک رویداد سیاسی، مذهبی، تحولی عظیم در تمام عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، صنعتی، عمرانی و ... به وجود آورد.

بعد از انقلاب اسلامی با تلاش و پی‌گیری مداوم مسئولان پروژه‌های مهم صنعتی، کشاورزی، خدماتی و امکانات رفاهی زیادی از قبیل تأمین آب آشامیدنی، تولید برق، واحدهای تأسیساتی و عمرانی که قبل از انقلاب از آن بی‌نصیب بودیم، برای اکثر نقاط کشور اسلامی از جمله استان کردستان فراهم شد. اکنون به بررسی بخشی از این فعالیت‌ها به عنوان دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی می‌پردازیم.

۱- فعالیت‌های صنعتی و معدنی

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در زمینه توسعه صنعتی و معدنی گام‌های مؤثری برداشته شده و در جهت آن پروژه‌های مهمی به اجرا درآمده که باعث ایجاد اشتغال در سطح قابل توجهی شده است.

برای مطالعه

جدول ۱-۶- مقایسه فعالیت‌های صنعتی و معدنی در سال‌های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷ و ۱۳۹۱

ردیف	نوع فعالیت و شاغلان	تعداد در سال ۱۳۵۷	تعداد در سال ۸۷	تعداد در سال ۹۱
۱	کارگاه‌های بزرگ صنعتی	۳	۱۹۰	۱۴۳
۲	کارگاه‌های دولتی	۱	۲۱	۲۱
۳	کارگاه‌های خصوصی	۳۰	۱۶۹	۱۶۹
۴	معادن فعال	۱۸	۱۹۳	۱۹۳
۵	افراد شاغل در بخش صنعت	۱۴۵	۵۰۸۳	۵۰۸۳
۶	افراد شاغل در بخش معدن	۳۶۸	۲۰۷۵	۲۰۷۵

* در شهرستان محل زندگی شما کدام فعالیت‌های صنعتی و معدنی صورت می‌گیرد؟ فهرستی از آنها را تهیه کنید.

بیشتر بدانیم

● شهرک‌های صنعتی استان : بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، در جهت ایجاد مراکز و مهیا کردن فضایی برای رشته‌ها و حرفه‌های مختلف صنعتی، مسئولان در اقدامی هماهنگ با سایر استان‌های دیگر، در استان کردستان نیز ایجاد شهرک‌های صنعتی تصویب شد و مکان‌هایی برای آنها اختصاص یافت که بسیاری از آنها به بهره‌برداری رسید، و در تعدادی دیگر از شهرستان‌ها در حال تأسیس می‌باشند. این اقدام از یک سو موجب جذب سرمایه‌های بخش خصوصی در مسیرهای تولیدی متناسب با نیازهای جامعه شده و از سوی دیگر زمینه اشتغال به کار جوانان را فراهم کرده است.

* آیا می‌توانید بگویید که شهرک‌های صنعتی استان بیشتر در کدام شهرستان متمرکز شده‌اند؟ چرا این شهرها برای استقرار شهرک‌های صنعتی انتخاب شده است؟

شکل ۲-۶- نمایی از یک شهرک صنعتی در استان

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

برای مطالعه

جدول ۲-۶- شهرک های صنعتی ایجاد شده در استان بعد از پیروزی انقلاب تا دی ماه ۱۳۸۷

ردیف	نام شهرک	مساحت (هکتار)	تعداد واحدهای آماده به فعالیت	فرصت شغلی ایجاد شده	تعداد واحدهای بهره برداری شده	اشتغال ایجاد شده	میزان سرمایه گذاری (میلیون ریال)
۱	سندج ۱	۵۸/۵۴	۷۹	۳۰۶۵ نفر	۱۴۸	۱۹۶۴ نفر	۲۶۲۱۳۰
۲	سندج ۲	۲۹۹/۲	۵۷	۲۷۳۹ نفر	۲۶	۵۶۷ نفر	۲۴۰۶۸۱
۳	سندج ۳	۱۳/۸۶	۴۱	۱۱۱۷ نفر	۴۷	۷۴۹ نفر	۱۵۵۸۷۴
۴	سقز	۵۸/۲۹	۲۹	۱۳۷۴ نفر	۴۶	۵۹۱ نفر	۷۹۸۰۵
۵	قروه	۲۶/۲۸	۱۶	۸۷۹ نفر	۲۴	۴۷۳ نفر	۷۴۳۹۵
۶	بیجار	۳۰/۲۵	۲۱	۱۵۰۰ نفر	۱۷	۱۸۸ نفر	۱۸۵۳۶
۷	کامیاران	۱۷/۴۵	۱۸	۲۳۸ نفر	۵	۶۶ نفر	۱۴۲۷۰

برای مطالعه

جدول ۳-۶- مشخصات برخی از واحدهای بزرگ صنعتی ایجاد شده در استان بعد از پیروزی انقلاب

ردیف	نام واحد	تولیدات	ظرفیت سالانه
۱	شرکت آتیلار توبید	تجهیزات پزشکی	۷۴۰۰۰۰ قطعه
۲	شرکت فولاد زاگرس	چدن	۷۰۰۰۰ تن
۳	شرکت سیمان کردستان	سیمان	۱۰۰۰۰۰۰ تن
۴	شرکت تراکتور سازی	تراکتور	۵۰۰۰ دستگاه
۵	شرکت کاشی کسری	سرامیک	۲۵۰۰۰۰۰ متر مربع
۶	کارخانه گچ کردستان	گچ	۱۵۰۰۰۰ تن
۷	شرکت تولیدی صنعتی خورشید زربوار	ماءالشعیر	۱۵۰۰۰۰۰۰۰ لیتر
۸	کارخانه آرد سهند	آرد	۷۲۰۰۰ تن
۹	شرکت پاک آرا	شیر	۱۴۵۵۰ تن
۱۰	کارخانه سنگ گرانیت سعید	سنگ گرانیت	۴۰۰۰۰ متر مربع

فعالیت

با راهنمایی دبیر خود، در ارتباط با جایگاه صنعتی و معدنی استان کردستان در میان استان‌های دیگر کشور تحقیق نموده و گزارش آن را در کلاس ارائه دهید.

۲- فعالیت‌های عمرانی

در زمینه فعالیت‌های عمرانی بعد از انقلاب اسلامی می‌توان به سه بخش عمده زیر اشاره کرد :

- عمران روستایی : انجام پروژه‌های مهمی از جمله ایجاد شبکه‌های برق رسانی، آب رسانی، گازرسانی و نیز ایجاد مراکز مخابراتی و واگذاری تلفن به روستاییان از جمله آن‌هاست.

برای مطالعه

برای پی بردن به حجم فعالیت‌ها در این بخش، می‌توان به شاخص‌های زیر اشاره کرد :

تعداد روستاهای دارای برق استان در سال ۱۳۵۷ تنها ۹ روستا بوده که در سال ۱۳۸۷ به ۱۶۷۸ روستا افزایش یافته است. هم اکنون حدود ۹۷٪ روستاهای استان از نعمت برق برخوردارند. در سال ۱۳۵۷ هیچ یک از روستاها تلفن نداشتند، در حالی که در سال ۱۳۸۷ به ۱۶۶۰ روستا افزایش یافته است. در سال ۱۳۵۷ هیچ یک از روستاها از آب آشامیدنی سالم برخوردار نبودند، در حالی که تا پایان سال ۱۳۸۷ مجموع خطوط انتقال آب و شبکه آبرسانی استان به ۵۸۸۳ کیلومتر رسیده است. گذشته از آن، در چند سال اخیر برای تعداد زیادی از روستاها، گازرسانی صورت گرفته و بیش از ۱۲۰۰۰۰ نفر از جمعیت استان از نعمت گاز برخوردار شده‌اند. سایر تأسیسات زیربنایی مانند راه سازی، پل سازی و... نیز در اکثر روستاها صورت گرفته است.

برای مطالعه

شکل ۳-۶- نمودار مقایسه فعالیت‌های عمران روستایی در سال‌های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

● **عمران شهری :** در بخش دوم فعالیت‌های عمرانی بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، می‌توان به فعالیت‌ها و دستاوردهایی اشاره کرد که باعث پیشرفت و رونق بسیاری از شهرهای استان شده است. برای اطلاع بیشتر به جدول ۴-۶ توجه کنید.

شکل ۴-۶- نمایی از پروژه‌های مهم عمران شهری در استان بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی

برای مطالعه

جدول ۴-۶- مقایسه فعالیت‌های عمران شهری در استان، قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

ردیف	نوع فعالیت	تعداد مشترکان در سال ۱۳۵۷	تعداد مشترکان در سال ۱۳۸۷	متوسط رشد سالیانه (درصد)
۱	آب آشامیدنی سالم	۲۰۱۸۶	۱۸۹۰۹۹	۱/۴۸
۲	برق	۲۹۰۰۰	۲۵۶۹۷۶	۱۲/۵
۳	گاز	۰	۱۹۴۰۰۰	۲۰
۴	تلفن	۱۲۴۰۰	۲۹۱۹۶۵	۱۱/۱

● راه و ترابری : به جدول و نمودار زیر نگاه کنید با مقایسه عملکرد دولت در سال ۱۳۵۷ با ۱۳۸۷ در زمینه راه سازی چه نتایجی می توان گرفت؟

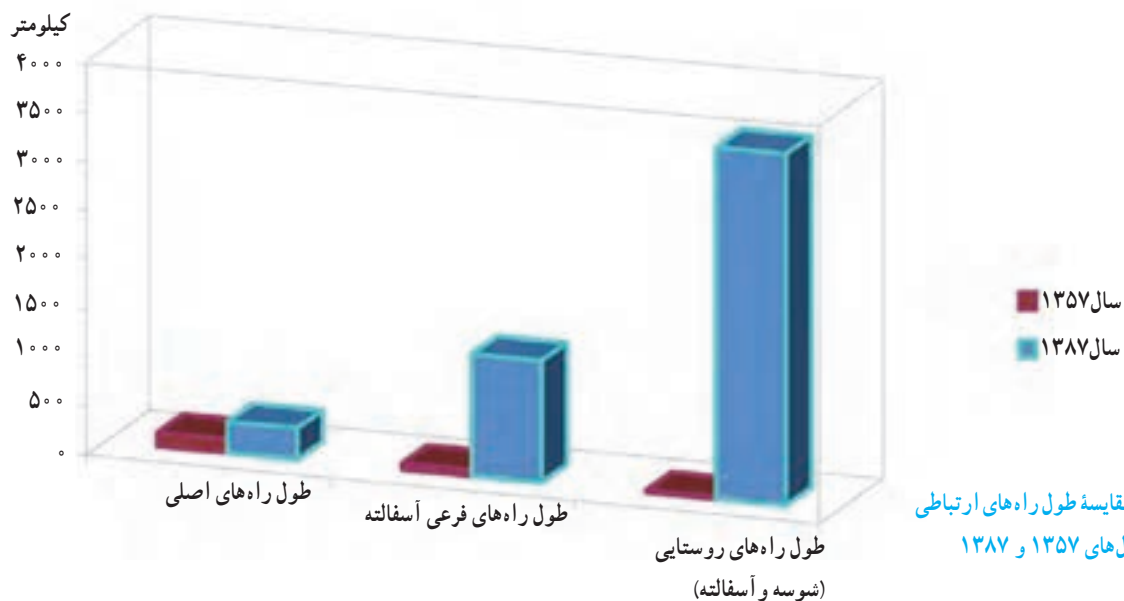
شکل ۵-۶ بخشی از فعالیت های راه سازی در استان

برای مطالعه

جدول ۵-۶ فعالیت راه سازی استان در سال های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

ردیف	نوع راه ارتباطی	سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۷	نرخ رشد کل دوره	متوسط رشد سالیانه (درصد)
۱	طول راه های اصلی آسفalte	۱۴۰	۳۲۰	۱۲۸/۶	۲/۸
۲	طول راه های فرعی آسفalte	۶۰	۱۲۴۷	۱۹۷۸	۱۰/۶
۳	طول راه های روستایی (شوسه و آسفalte)	۱۹	۳۷۲۰	۱۹۷۴	۱۹/۲

شکل ۶-۶ نمودار مقایسه طول راه های ارتباطی استان کردستان در سال های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

- ۱- منظور از فعالیت‌های عمرانی در شهر یا روستا چیست؟
- ۲- پروژه‌های عمرانی در استان پس از پیروزی انقلاب اسلامی توسط کدام نهاد انقلابی آغاز شد و توسط کدام نهادها پیگیری و تداوم پیدا کرد؟
- ۳- در محل زندگی شما کدام طرح‌های عمرانی انجام شده یا در حال اجراست؟ تحقیق کنید و گزارش آن را به کلاس ارائه دهید.

۳- فعالیت‌های علمی - آموزشی

به شکل ۶-۷ نگاه کنید و بگویید انقلاب اسلامی در زمینه علمی - آموزشی چه دستاوردهایی برای استان کردستان داشته است؟ همان‌طوری که انقلاب اسلامی در زمینه‌های مختلف جهت توسعه و رونق استان کردستان دستاوردهای مهم و چشم‌گیر داشته است، در زمینه علمی - آموزشی نیز اقدامات زیادی انجام شده است که می‌توان به افزایش سطح پوشش تحصیلی در کلیه دوره‌های ابتدایی تا پایان دوره متوسطه (به ویژه در روستاها که قبلاً فاقد هرگونه امکانات آموزشی بودند)، توسعه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، گسترش رشته‌های مختلف برای ادامه تحصیل در سطوح مختلف دانشگاهی (از کاردانی تا دکتری) و... اشاره کرد. در نهایت دستاوردهای انقلاب در زمینه علمی - آموزشی را می‌توان در دو بخش «آموزش و پرورش» و «آموزش عالی» بررسی کرد.

شکل ۶-۷- نمایی از پروژه‌های آموزشی استان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

بیشتر بدانیم

● آموزش و پرورش: تحصیل و آموزش (به ویژه آموزش عمومی) در هر جامعه‌ای، یکی از ارکان اساسی آن جامعه است و حق مسلم کلیه افراد جامعه است که از نعمت سواد بهره مند شوند. با در نظر گرفتن این مسئله حساس و مهم می‌توان گفت که قبل از انقلاب بسیاری از مناطق، بخش‌ها و روستاهای استان ما از داشتن مدرسه و محل آموزش بی بهره بودند اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با توجه به اهمیت و جایگاه علم در جامعه و بهادادن به تعلیم و تربیت، از سوی مسئولان فعالیت‌های فراوانی صورت گرفته است که از جمله می‌توان به گسترش و ایجاد مدارس در تمام مناطق، بخش‌ها و روستاهای استان اشاره کرد. یکی از اقدامات مهم نظام جمهوری اسلامی در زمینه آموزش و پرورش، تأسیس مدارس شبانه روزی بوده است.

* به نظر شما تأسیس این مدارس چگونه زمینه ادامه تحصیل دانش آموزان روستایی را فراهم کرده و از ترک تحصیل آنان جلوگیری کرده است؟

در جدول زیر بخشی از دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی در زمینه آموزش و پرورش درج شده است:

برای مطالعه

جدول ۶-۶- مقایسه شاخص‌های آموزش و پرورش در استان از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۵

ردیف	عنوان شاخص	سال تحصیلی ۱۳۵۷-۱۳۵۶	سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴	میزان تغییر / رشد
۱	پوشش تحصیلی (ابتدایی تا متوسطه)	۴۷/۶۶	۹۳/۸۹	۲ برابر
۲	سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	۶	۳۱	بیش از ۵ برابر
۳	درصد باسوادی	۲۹/۷	۹۳	بیش از ۳ برابر
۴	درصد باسوادی در مناطق روستایی	۲۱/۵۴	۸۸/۶۰	بیش از ۴ برابر
۵	درصد باسوادی زنان	۱۴/۹۸	۷۹/۵۰	بیش از ۵ برابر
۶	تعداد کل آموزشگاه‌ها	۱۷۵۲	۳۷۹۰	بیش از ۲ برابر
۷	تعداد پژوهش‌سرای دانش آموزان	۰	۱۲	۱۰۰ درصد افزایش
۸	تعداد آزمایشگاه‌های استاندارد	۱۸	۱۴۸	بیش از ۷ برابر
۹	تعداد کتابخانه‌های مدارس	۱۰۵	۵۴۲۶	بیش از ۵۱ برابر
۱۰	تعداد هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای	۱۳	۱۲۲	بیش از ۹ برابر
۱۱	تعداد خانه‌های معلم (مراکز رفاهی فرهنگیان)	۰	۱۲	۱۰۰ درصد افزایش
۱۲	تجهیز مدارس به آزمایشگاه رایانه	۰	۲۹۳	۱۰۰ درصد افزایش

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

● آموزش عالی : قبل از انقلاب تنها یک مرکز آموزش عالی در استان کردستان وجود داشت که آن هم وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه بود اما پس از پیروزی انقلاب، علاوه بر توسعه این مرکز آموزش عالی و تبدیل آن به دانشگاه کردستان، چندین دانشگاه دیگر در این استان تأسیس شد. در حال حاضر اکثر شهرهای استان دارای دانشگاه‌اند و تعداد دانشگاه‌های استان هم‌اکنون به ۴۷ واحد دانشگاهی افزایش یافته است. در سنج، دانشگاه کردستان، پیام نور، دانشگاه علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی و مراکز آموزش علمی کاربردی و آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای و... در حال فعالیت‌اند. در سال ۱۳۵۷، تعداد کل دانشجویان شاغل به تحصیل در استان کردستان ۴۵۹ نفر بوده که اکنون آمار دانشجویان استان به ۵۸۹۹۱ نفر افزایش یافته است.

برای مطالعه

جدول ۶-۷- تأسیس مراکز آموزش عالی استان بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی

ردیف	نام دانشگاه	تعداد دانشکده/مرکز/واحد (در سال ۱۳۹۵)	تعداد رشته (در سال ۱۳۹۵)	تعداد دانشجوی در حال تحصیل (در سال ۱۳۹۵)	دوره‌های تحصیلی
۱	دانشگاه کردستان	۸ دانشکده	۱۶۵	۹۵۰۰	کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد - دکترای تخصصی
۲	دانشگاه علوم پزشکی	۵ دانشکده و ۳ مرکز تحقیقات	۳۰	۲۵۰۰	کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترای عمومی، دکترای تخصصی
۳	دانشگاه پیام نور	۴ مرکز و ۶ واحد	۶۰	۱۸۰۰۰	کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد
۴	دانشگاه آزاد اسلامی	۱۴ واحد	۱۲۵	۷۰۰۰	کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکترای عمومی
۵	دانشگاه جامع علمی کاربردی	۲۱ مرکز	۶۷	۵۰۰۲	کاردانی و کارشناسی
۶	سایر مراکز آموزش عالی	۷ مرکز	۶۰	۵۰۰۰	کاردانی و کارشناسی

۴- فعالیت‌های فرهنگی

قبل از انقلاب، استان کردستان یکی از استان‌های محروم و فاقد هر نوع امکانات فرهنگی بود اما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مسئولان تمام تلاش خود را به کار گرفتند تا در بخش‌های مختلف محرومیت زدایی کنند و به ارتقا و پیشرفت استان بپردازند. در این جهت گسترش مراکز فرهنگی و ایجاد مکان‌هایی که در مسیر فعالیت‌های فرهنگی مؤثر و مورد نیاز قراردارند،

مورد توجه قرار گرفت و در این بخش کتابخانه‌ها، کانون‌های پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مجتمع‌های فرهنگی - هنری و سایر مراکز وابسته تأسیس گردید.

برای مطالعه

جدول ۸-۶- مقایسه مراکز فرهنگی استان در سال‌های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

ردیف	نوع و زمینه فعالیت فرهنگی	تعداد		رشد متوسط سالیانه (درصد)
		سال ۱۳۵۷	سال ۱۳۸۷	
۱	کتابخانه عمومی	۹	۳۸	۹/۴
۲	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲	۱۴	۶/۷
۳	مجتمع‌های فرهنگی هنری	۰	۷	۳/۳
۴	انتشارات	۱	۱۹	۶۳/۳
۵	چاپخانه	۳	۲۴	۲۶/۶
۶	سینما	۳	۳	

۵- فعالیت‌های بهداشتی، درمانی

اگرچه موضوع بهداشت و درمان در هر جامعه‌ای، یکی از ارکان ضروری آن جامعه است و از حساسیت و اهمیت خاصی برخوردار است اما قبل از انقلاب بسیاری از شهرها و روستاهای استان ما از حداقل امکانات و مراکز بهداشتی و درمانی بی‌نصیب بودند. بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی توجه به سلامت جامعه و توسعه مراکز بهداشتی - درمانی نیز مانند سایر بخش‌ها در دستور کار قرار گرفت و در این جهت اقدامات قابل توجهی صورت گرفت. برای اطلاع بیشتر به جدول ۹-۶ مقایسه شاخص‌های بهداشتی و درمانی مراجعه شود.

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

برای مطالعه

جدول ۹-۶- مقایسه شاخص های بهداشتی و درمانی در سال های ۱۳۵۷ و ۱۳۸۷

ردیف	عنوان شاخص	ابتدای ۱۳۵۷	انتهای ۱۳۸۷	نرخ رشد کل دوره (درصد)	متوسط نرخ رشد سالانه (درصد)
۱	تعداد پزشک عمومی	۹۹	۷۵۶	۶۶۳/۶	۷/۰۱
۲	تعداد پزشک متخصص	۳۵	۲۸۶	۷۱۷/۱	۷/۳
۳	سراة پزشک به ازای هر هزار نفر	۰/۱۷	۰/۷۱	۳۱۷/۶	۴/۹
۴	سراة تخت بیمارستانی به ازای هر هزار نفر	۰/۵۶	۱/۵۵	۱۷۶/۸	۳/۵
۵	تعداد مراکز بهداشتی درمانی روستایی	۳۰	۷۱	۱۳۶/۷	۲/۹
۶	تعداد مراکز بهداشتی درمانی شهری	۲۲	۹۵	۳۳۱/۸	۵
۷	تعداد خانه های بهداشت	۲۲	۶۱۴	۲۶۹۱	۱۱/۷
۸	تعداد بیمارستان های استان	۷	۱۵	۱۱۵	۴
۹	تعداد تخت های بیمارستانی	۲۵۵	۱۹۵۵	۸۰۰	۲۷

فعالیت

در موردیکی از دستاوردهای انقلاب اسلامی در زمینه بهداشتی و درمانی در محل زندگی خود به صورت گروهی تحقیق نموده و گزارش آن را به کلاس ارائه دهید.

درس پانزدهم: چشم انداز آینده استان

شکل ۸-۶ بخشی از توانمندی های استان مبنایی برای چشم انداز آینده

سی سال از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی می گذرد و درخت انقلاب امروز به حدی بزرگ و تنومند شده که شاخ و برگ آن بر تمامی گستره کشور اسلامی ایران سایه افکنده است. استان کردستان نیز مانند سایر استان های کشور از برکات وجود انقلاب اسلامی بی بهره نبوده و این موضوع به زبان آمار و اطلاعات قابل مشاهده و اثبات است.

با توجه به دستاوردهای انقلاب شکوهمند اسلامی که در درس قبل بررسی شد و با در نظر گرفتن موقعیت خاص و وضعیت طبیعی استان کردستان و نیروی انسانی ماهر و متخصص آن، این استان می تواند در آینده در بسیاری از زمینه ها رشد و شکوفایی پیدا کند. طبق بررسی های انجام شده بسیاری از شاخص های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان طی سال های پس از انقلاب رشد بسیار چشم گیری داشته است اما با توجه به استعداد های خدادادی و توان بالای کردستان در زمینه منابع طبیعی و نیروی انسانی، استان کردستان سزاوار توجه بیشتر مسئولان و گام های اساسی در راه توسعه و پیشرفت آن است اما باید توجه داشت که در مسیر توسعه استان تنگناها و محدودیت هایی وجود دارد که در اینجا به برخی از آنها اشاره می شود.

• برخی از مهم‌ترین مشکلات و محدودیت‌ها بر سر راه توسعه استان

- کمبود تأسیسات مهار، ذخیره و انتقال آب و شبکه‌های آبرسانی
- عدم تطابق منابع آب و خاک، نیمه مکانیزه بودن کشاورزی، شیب زیاد، کوچکی و پراکندگی اراضی در مناطق غربی استان

و...

- کاهش بارندگی به‌ویژه در نیمه شرقی استان و وقوع خشک‌سالی‌های پی در پی
- توسعه نیافتگی بخش صنعت و معدن متناسب با قابلیت‌های استان
- فقدان شبکه‌های جمع‌آوری فاضلاب در روستاها و ضعف آن در شهرها
- پرهزینه بودن احداث راه‌های زمینی با توجه به وضعیت کوهستانی و صعب‌العبور بودن بسیاری از مناطق استان

شکل ۹-۶. بخشی از معابر کوهستانی استان (گردنه ته ته)

* به نظر شما علاوه بر موارد ذکر شده، چه مشکلات دیگری مانع توسعه استان می‌شود؟

• مهم‌ترین اهداف و راهبردهای پیشنهادی برای توسعه استان

- بر اساس سند چشم‌انداز ۲۰ سال آینده، برخی از اهداف مهم بلند مدت توسعه استان عبارت‌اند از:
- توسعه و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی و حفاظت از حوضه‌های آب‌خیز استان
- توسعه و نوسازی زیرساخت‌های کشاورزی و دام‌پروری متناسب با ظرفیت آب و برنامه‌های مدیریت منابع آب استان
- حفاظت، احیا، توسعه و بهره‌برداری اصولی از منابع طبیعی (جنگل‌ها و مراتع) و محیط زیست استان در جهت نیل به توسعه پایدار

پایدار

توسعه پایدار: رسیدن به مراحل بالای رشد و توسعه بدون تخریب محیط زیست.

- تقویت شبکه‌های زیر بنایی (ارتباط زمینی، ریلی، هوایی، انرژی، مخابرات و...)
  - توسعه بخش صنعت متناسب با منابع موجود
  - توسعه و گسترش خدمات بازرگانی
  - فراهم کردن بسترهای لازم جهت استفاده از قابلیت‌های گردشگری استان
  - جذب و نگهداری منابع انسانی و شناسایی نیروهای کارآفرین و افزایش مشارکت نیروهای محلی در مدیریت توسعه استان
  - ارتقای شاخص‌های توسعه انسانی و افزایش ظرفیت‌های آموزش عالی با اولویت دادن به نیازهای استان و... در نهایت، در جهت چشم انداز آینده استان، برای ارتقا و پیشرفت بیشتر و هماهنگی با سایر نقاط کشور باید به اهداف پیشنهادی با توجه به توانمندی‌های استان در ابعاد مختلف اشاره شود.
- * شما چه پیشنهاداتی برای توسعه استان کردستان دارید؟

بیشتر بدانیم

الف) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش کشاورزی و منابع طبیعی :
با توجه به نقش و جایگاه کشاورزی به عنوان محور توسعه اقتصادی استان ما، مهم‌ترین اهداف این بخش عبارت‌اند از :
– بهره‌وری اصولی از منابع طبیعی و انسانی در جهت توسعه کشاورزی متناسب با شرایط آب و هوایی استان

– تقویت راهکارهای استفاده بهینه و حداکثری از ارزش افزوده محصولاتمانند توت‌فرنگی، از طریق تشکیل بنگاه‌های تعاونی تکثیر و کشت، برداشت و فروش، توسعه ناوگان حمل و نقل، احداث سردخانه و نگهداری، توسعه صنایع وابسته و پیوسته تبدیلی توت‌فرنگی (تولید کنستانتیره، اسانس، مربا و ...) در استان کردستان

شکل ۱۰-۶- محصولات که زمینه‌ساز توسعه صنایع تبدیلی استان‌اند.

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

- فراآوری سیب زمینی (پودر، پوره، خلال، نشاسته و...)
- حمایت از احداث مجتمع‌های صنعتی دام در استان کردستان
- ارتقای کمی و کیفی محصولات کشاورزی برابر با استانداردهای ملی و جهانی
- ایجاد ایستگاه‌های تحقیقاتی و نهالستان‌های تولید نهال و نشا با استفاده از تکنیک کشت بافت به منظور تکثیر سریع و عاری از ویروس
- توجه به توسعه آبرزی پروری و تسریع در تکمیل پروژه آبرزی پروری سیروان

شکل ۱۱-۶- مجتمع‌های آبرزی پروری استان

- طرح تولید و بسته بندی خشکبار به طریق صنعتی و بهداشتی
- تأسیس کارگاه‌های نیمه صنعتی فرآورده‌های الیاف تولیدی بز مرخز
- احداث و بازسازی خطوط نفوذی ۲۰ کیلو ولت جهت برقراری چاه‌های کشاورزی و پمپاژ حاشیه رودخانه‌ها

ب) اهداف راهبردهای توسعه در بخش منابع آب :

- تکمیل سدهای در دست ساخت سیا زاخ، سورکه ول، چراغ ویس، گاران، زیویه، ژاوه و...
- پروژه انتقال آب از مناطق غربی استان به دشت‌های شرقی و شمال شرقی استان
- احداث و توسعه ایستگاه‌های پمپاژ و ترویج روش‌های نوین آبیاری و همچنین شبکه‌های محلی انتقال آب در دشت‌های استان (حدود ۸۰۰ کیلومتر)

پ) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش صنعت و معدن :

- تجهیز و توسعه شهرک‌های صنعتی موجود و احداث شهرک‌های صنعتی جدید
- توسعه شرکت‌های تخصصی سنگ‌های تزئینی
- احداث و راه اندازی واحدهای صنعتی مادر (پتروشیمی، پالایشگاه نفت، ذوب آهن و فولاد)

- احداث کارخانه تولید سیمان خاکستری دیواندره، سقز و ...
- ایجاد صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی
- ایجاد صنایع تجهیزات پزشکی و دارویی
- احداث کشتارگاه صنعتی در قالب خوشه‌های صنعتی شامل فرآورده‌های گوشتی، چرم و محصولات چرمی، مکمل‌های غذایی و ...

شکل ۱۲-۶- فرآورده‌های صنعت چرم

- جلب مشارکت و حمایت از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و معدن
- مکان‌یابی مناسب برای ایجاد صنایع جدید، کنستانتیره، خودروسازی، تولید لاستیک، الیاف شیشه‌ای و بازیافت پسماندهای صنعتی، تولید لوازم الکتریکی و ...
- * با توجه به اطلاعاتی که از توانمندی‌های شهرستان محل زندگی خود دارید، توسعه کدام یک از صنایع را پیشنهاد می‌کنید؟

ت) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش میراث فرهنگی و گردشگری:

- اجرایی کردن طرح جامع گردشگری استان
- اجرای طرح ساماندهی و توسعه گردشگری دریاچه زریبار
- تملک و احیای عمارت و چهارباغ خسروآباد
- اجرای محور فرهنگی - تاریخی سنندج
- تکمیل، توسعه و تجهیز مجموعه خانه گرد
- حمایت از احداث هتل‌ها و مجتمع‌های گردشگری استان

شکل ۱۳-۶- مجتمع‌های گردشگری

ث) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش بازرگانی و حمل و نقل :

- ایجاد منطقه ویژه اقتصادی دهگلان و منطقه آزاد تجاری مریوان
- تسريع در ايجاد زیرساخت‌ها و تجهيز بازارچه‌های مرزی (باشماق مریوان، سیف سقر، سیران بند بانه)
- تسريع در تصویب مرز بین‌المللی (رسمی) باشماق مریوان و اجرای آن
- تسريع در اجرا و اتمام باند دوم محور سنندج - همدان و احداث راه اصلی سنندج - مریوان
- تسريع در اجرای فرودگاه سقر
- احداث راه آهن همدان - سنندج - مریوان
- اتمام بزرگراه کرمانشاه - سنندج - میاندوآب : با توجه به این که استان کردستان در حلقه اتصال استان‌های جنوب غرب به شمال غرب کشور است، از این نظر ایجاد بزرگراه شمال - جنوب در غرب کشور چندین سال است، در برنامه دولت قرار گرفته و بخش‌هایی از آن انجام شده است.

ج) اهداف و راهبردهای توسعه در زمینه آموزش عالی و بهداشت و درمان :

- توسعه دانشگاه‌های استان کردستان و دانشکده‌های وابسته به آن‌ها در جهت توانمندی‌ها و نیازهای استان
- توسعه رشته‌های تحصیلی واحدهای دانشگاهی پیام نور متناسب با نیازهای استان
- ایجاد آموزشکده فنی و حرفه ای صنایع دستی
- احداث مجتمع آموزشی فرش دست‌باف سنندج
- ایجاد مراکز رشد و بوستان‌های علم و فناوری، مرکز تحقیقات و پارک فناوری صنایع الکترونیک و...
- توسعه شبکه بهداشت و درمان استان (ایجاد بیمارستان در شهرهای سرو آباد، دیواندره، دهگلان و

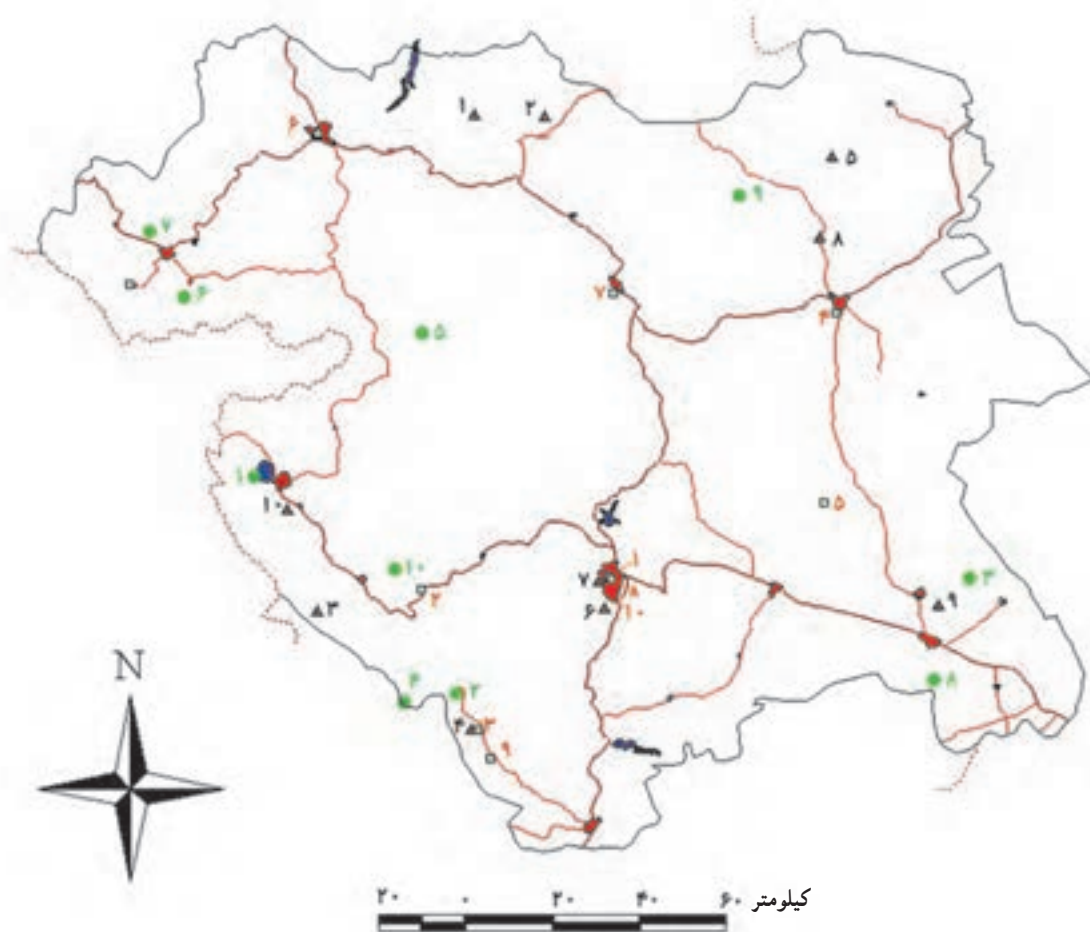
- بیمارستان‌های تخصصی مانند بیمارستان قلب در سنندج و...)
- تسريع در تکميل و بهره برداری بیمارستان‌های سقز و بانه
  - چ) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش اجتماعی، فرهنگی، هنری و تربیت بدنی :
    - ایجاد امکانات زیر بنایی برای توسعه اجتماعی استان
    - گسترش فعالیت‌های فرهنگی و تقویت تشکلهای غیر دولتی و جذب سرمایه‌های خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های فرهنگی و هنری
    - کاهش مشکلات بیکاری و ناهنجاری‌های اجتماعی و کمک به سلامت خانواده و جامعه
    - تکميل پروژه‌های تربیت بدنی مانند استادیوم ۱۵۰۰۰ نفری سنندج، احداث سالن ۶۰۰۰ نفری و خوابگاه ۴۰۰ نفری سنندج و ۲۰ پروژه نیمه تمام دیگر و احداث ۱۵ استخر و ۴۰ سالن ورزشی
    - بستر سازی برای افزایش مشارکت اجتماعی، فرهنگی و سیاسی زنان در روند توسعه استان
    - * شما چه پیشنهادهایی برای توسعه اجتماعی، فرهنگی، هنری و... استان ارائه می کنید ؟
  - ح) اهداف و راهبردهای توسعه در بخش عمران شهری و روستایی :
    - ساماندهی بافت‌های فرسوده و مناطق حاشیه‌ای شهرها
    - تسريع در اجرای طرح‌های هادی روستایی و جامع شهری
    - توسعه و اصلاح شبکه آب شرب مناطق شهری و روستایی
    - تسريع در اجرای عملیات گازرسانی شهری و روستایی
    - احداث و توسعه شبکه دفع فاضلاب و تصفیه خانه‌های فاضلاب در شهرها
    - مطالعه و احداث مراکز بازیافت زباله‌های شهری و روستایی
    - تقویت و ایجاد زیر ساخت‌های ناوگان حمل و نقل درون شهری استان
  - خوشبختانه برخی از راهبردهای توسعه استان وارد مرحله عملیاتی شده و در حال اجراست (مانند سد سازی و انتقال آب به مناطق حاصل خیز شرقی استان، ایجاد شهرک‌های صنعتی، توسعه شبکه حمل و نقل، توسعه شبکه مخابرات، گازرسانی و...)

فعالیت

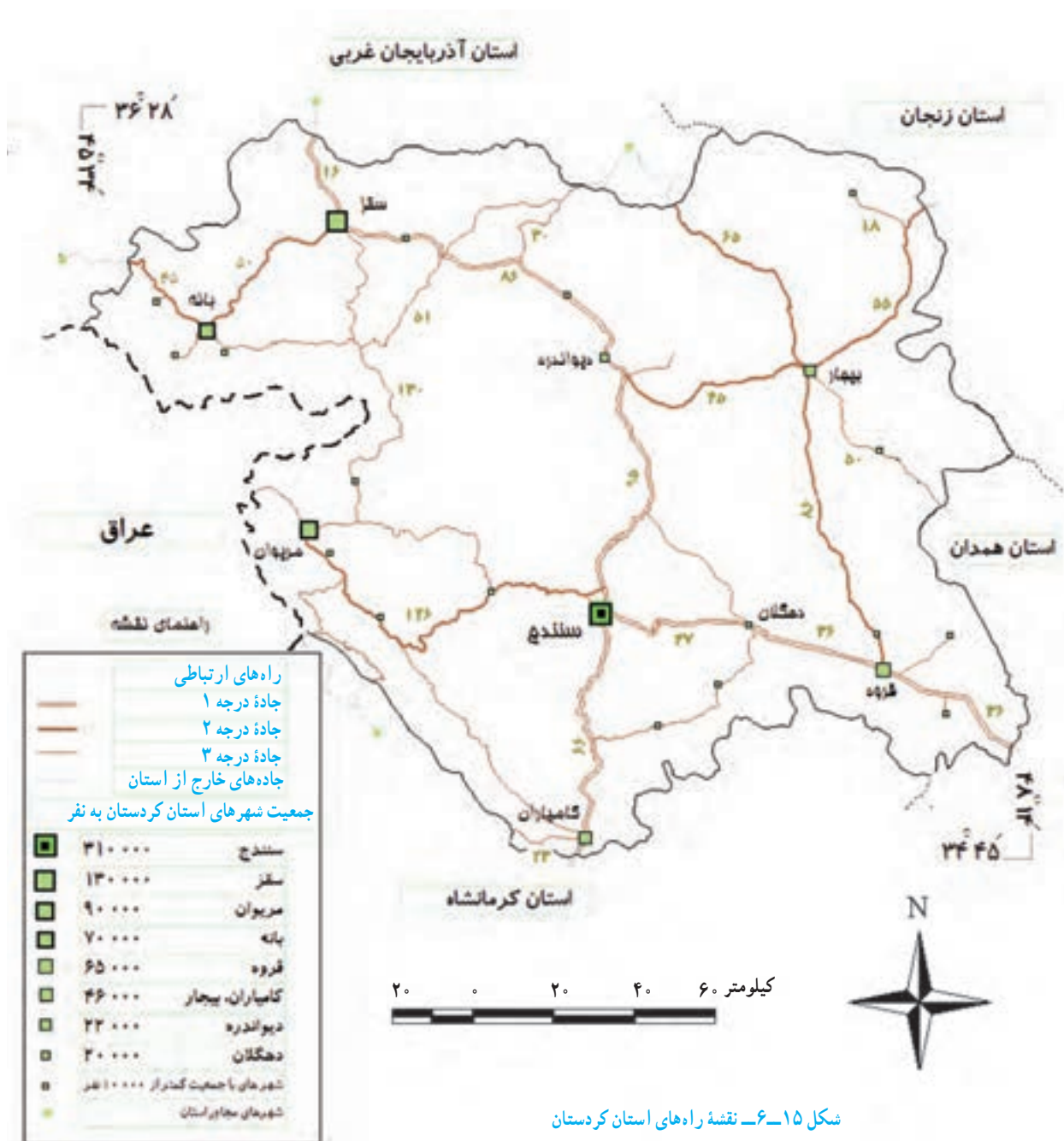
- ۱- ضمن تجسم تغییرات محل زندگی خود در ۱۰ سال آینده؛ در زمینه‌های طبیعی، انسانی، اجتماعی و فرهنگی، گزارش مختصری از آن را تهیه و به کلاس ارائه دهید.

شکوفایی استان پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی

جاذبه‌های طبیعی	جاذبه‌های تاریخی	جاذبه‌های مذهبی
۱ دریاچهٔ زریبار	۱ تپهٔ باستانی «زیویه»	۱ مسجد جامع سنندج
۲ روستای پالنگان	۲ غار «کرفتو»	۲ قرآن نگل
۳ چشمهٔ آب معدنی «باباگرگر»	۳ روستای «ههورامان تخت»	۳ پیر شالیار
۴ منطقهٔ ههورامان و کوه‌های شاهو	۴ کتیبهٔ «ته نگی ور» و بنجاق ههورامان	۴ مقبرهٔ صاحبه خاتون بیجار
۵ منطقهٔ سارال و کوه چهل چشمه	۵ قلعهٔ «قم‌چقای» بیجار	۵ مقبرهٔ شیدای نازدار
۶ منطقهٔ سورین بانه	۶ قلعهٔ حسن آباد	۶ مسجد دو مناره‌ای سقز
۷ «چم شوی» بانه	۷ گورستان شهرک زاگرس	۷ مقبرهٔ سلطان بالغ
۸ منطقهٔ «به‌گر و په ریشان»	۸ پل صلوات آباد بیجار	۸ زیارتگاه طاقه گوره
۹ منطقهٔ حفاظت شده بیجار	۹ پل فرهاد آباد قروه	۹ پیر عکاشه
۱۰ کوه «کوره میانه»	۱۰ قلعهٔ مریوان	۱۰ کلیسای سنندج

شکل ۱۴-۶ نقشه گردشگری استان کردستان

منابع و مآخذ

- ۱- صفی زاده، صدیق، ۱۳۷۸، تاریخ کرد و کردستان، تهران، نشر آتیه
- ۲- سنندجی، میرزا شکرالله، ۱۳۶۶، تحفه ناصری، تهران، انتشارات امیرکبیر
- ۳- جمعی از نویسندگان، ۱۳۶۷، کرد در دائرة المعارف اسلام، ترجمه اسماعیل فتاح قاضی، ارومیه، مرکز نشر فرهنگ و ادبیات کردی
- ۴- محمودی ازناوه، سعید، ۱۳۸۴، کردستان (مجموعه عکس‌هایی از کردستان)، تهران، خانه فرهنگ و هنر گویا
- ۵- زارعی، محمد ابراهیم، ۱۳۸۶، سیمای میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کردستان، سنندج، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان کردستان
- ۶- کینان، درک، ۱۳۷۲، کردها و کردستان، ترجمه ابراهیم یونسی، تهران، انتشارات نگاه
- ۷- کلباسی، ایران، ۱۳۶۲، گویش کردی مهابادی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- ۸- رخزادی، علی، ۱۳۷۹، آوا شناسی، دستور زبان کردی، تهران، انتشارات ترفند
- ۹- وان بروین سن، مارتین، ۱۳۷۸، جامعه شناسی مردم کرد، ترجمه ابراهیم یونسی، تهران، انتشارات پانید
- ۱۰- نقیب سردشت، بهزاد، ۱۳۸۵، ساز شناسی موسیقی کردی، تهران، انتشارات توکلی
- ۱۱- رهو، روشنک، ۱۳۸۱، پوشاک زنان کرد، فصل‌نامه فرهنگ کردستان، سال سوم، شماره ۱۱، تابستان
- ۱۲- ایزدی، مصطفی (و دیگران)، ۱۳۷۸، تهاجم عراق و مقابله با متجاوزین، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران
- ۱۳- شیرزادی، رضا (و دیگران)، ۱۳۸۳، بررسی جنگ‌های ۵۰ سال اخیر ایران و مقایسه با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، عروج نور، تهران
- ۱۴- سمیعی، علی، ۱۳۸۲، کارنامه توصیفی عملیات‌های ۸ سال دفاع مقدس، نسل کوثر، تهران
- ۱۵- احسنی، نبی، ۱۳۸۱، سیمای کلی مناطق جنگلی کردستان، اداره کل حفاظت محیط زیست استان کردستان، سنندج
- ۱۶- ایرانی، جمال، ۱۳۸۶، پژوهش تصویری در جغرافیای استان کردستان، سازمان آموزش و پرورش استان کردستان
- ۱۷- ایرانی، جمال، ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۳، توریسم و اثرات اقتصادی و فرهنگی آن در استان کردستان، نشریه ژینگه شماره ۲ الی ۱۰، سنندج
- ۱۸- ایرانی، جمال، ۱۳۷۸، زیربار از نگاهی دیگر، نشریه رشد آموزش جغرافیا، شماره ۵۴ الی ۵۶
- ۱۹- ایرانی، جمال، ۱۳۸۴، جاذبه‌های گردشگری فرهنگی - مذهبی استان کردستان، مجله فرهنگ کردستان، شماره ۲۲
- ۲۰- ایرانی، جمال، ۱۳۸۷ و دیگران، جغرافیای استان کردستان، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، تهران
- ۲۱- وحدانی، اقبال، ۱۳۷۴، رابطه شبکه زه‌کشی و تأثیر آن بر فرسایش و رسوب‌گذاری در حوضه آب‌خیز سد قشلاق، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران
- ۲۲- وحدانی، اقبال و احسنی، نبی، ۱۳۸۵، بررسی زیستگاه کوسالان، کار پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج
- ۲۳- لحافیان، جمال، بی‌تا، کهن‌ترین سنگ نگاره‌های ایران در کردستان، میراث آریا (خبرگزاری اجتماعی و فرهنگی)
- ۲۴- بدناریک، رابرت جی، جولای ۲۰۰۷، اولین کنفرانس بین‌المللی مربوط به فنجان‌نماها

- ۲۵- مردوخ، شیخ محمد، ۱۳۵۱، کرد و کردستان، غرق، سنندج
- ۲۶- طباطبایی، محمد - قصریانی، ۱۳۷۱، فرهنگ؛ منابع طبیعی کردستان، جهاد دانشگاهی
- ۲۷- میروانی، محمد، ۱۳۸۲، بیجار در گذر زمان، توسکا، تهران
- ۲۸- بدلیسی، امیر شرف خان، ۱۳۷۳، شرف نامه یا تاریخ مفصل کردستان، با مقدمه و تعلیقات محمد عباسی، تهران، نشر حدیث
- ۲۹- قاضی، محمد شریف، ۱۳۷۱، زبدة التواریخ سنندجی در تاریخ کردستان، به کوشش محمد رئوف توکلی، تهران؛ انتشارات

توکلی

- ۳۰- کردستانی، علی اکبر (وقایع نگار)، ۱۳۸۱، حدیقه و ناصریه و مرآت الظفر در جغرافیا و تاریخ کردستان، تهران، گلبن چاپ
- ۳۱- اردلان، مستوره (ماه شرف)، ۱۳۲۵، تاریخ اردلان، با مقدمه و تصحیح ناصر آزادپور، سنندج، چاپ بهرامی
- ۳۲- اورامانی، محمد امین، ۱۳۸۰، تاریخ اورامان (میژوی هه ورامان) به کردی، تهران، انتشارات بلخ
- ۳۳- چلبی، اولیاء، ۱۳۶۴، سیاحت نامه (کردستان در تاریخ همسایگان) ترجمه فاروق کیخسروی، ارومیه، انتشارات صلاح الدین

ایوبی

- ۳۴- حیرت سجادی، عبدالحمید، ۱۳۷۹، ایلات و عشایر کردستان، سنندج، انتشارات دانشگاه کردستان
- ۳۵- روحانی، بابامردوخ، ۱۳۷۱، تاریخ مشاهیر کرد، تهران، انتشارات سروش، جلد ۳
- ۳۶- زکی، محمد امین، ۱۳۷۷، تحقیقی درباره کرد و کردستان، ترجمه و توضیح حبیب الله تابانی، تهران آیدین
- ۳۷- شرفکندی (هه ژار)، عبدالرحمن، ۱۳۶۰، شرف نامه یا تاریخ مفصل کردستان به کردی، تهران، چاپخانه جواهری
- ۳۸- گزارش عملکرد ۳۰ ساله سازمان ها، نهادها، ادارات و ارگان های استان کردستان، ۱۳۸۷
- ۳۹- آرشیو اطلاعات سازمان ها، نهادها، ادارات و ارگان های استان کردستان، ۱۳۸۸
- ۴۰- سایت اینترنتی سازمان ها، نهادها، ادارات و ارگان های استان کردستان، ۱۳۸۸
- ۴۱- میراث باز یافته (استان کردستان) بی تا - گزارش عملکرد گردشگری از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۴، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

استان کردستان

- ۴۲- استان کردستان در یک نگاه، ۱۳۸۸، دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری کردستان
- ۴۳- فصل نامه طبیعت گردی (علمی - ترویجی ۱۳۸۷)، سال اول، شماره اول، تهران
- ۴۴- مجله گردشگران، شماره اول، فروردین ۱۳۸۸، نشریه داخلی انجمن صنفی دفتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی
- ۴۵- پارسه، هفته نامه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، شماره های سال ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸
- ۴۶- گزارش ارسالی از سازمان آب و فاضلاب کشور ۱۳۹۱

تقدیر و تشکر

اعضای تیم تألیف کتاب استان شناسی کردستان از کلیه عزیزی که به هر نحو با این تیم همکاری داشته اند صمیمانه تشکر و قدردانی نموده و به جهت اینکه ممکن است نامی از قلم بیفتد از ذکر اسامی خودداری می نماید.

